

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2024
31.12.2024
RT I, 06.07.2023, 77

Riigi õigusabi seadus¹

Vastu võetud 28.06.2004

[RT I 2004, 56, 403](#)

jõustumine 01.03.2005

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
07.12.2006	RT I 2006, 58, 439	01.01.2007
13.12.2006	RT I 2007, 2, 7	01.02.2007
21.11.2007	RT I 2007, 67, 413	28.12.2007
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
03.12.2008	RT I 2009, 1, 1	01.01.2010
16.12.2009	RT I 2009, 67, 460	01.01.2010
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 3	01.01.2012
17.02.2011	RT I, 14.03.2011, 2	18.06.2011
17.02.2011	RT I, 14.03.2011, 3	24.03.2011
07.12.2011	RT I, 28.12.2011, 1	01.01.2012
13.03.2013	RT I, 22.03.2013, 9	01.04.2013, osaliselt 01.01.2014
28.03.2013	RT I, 18.04.2013, 2	28.04.2013
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
07.05.2014	RT I, 21.05.2014, 1	01.01.2015, osaliselt 31.05.2014
12.06.2014	RT I, 21.06.2014, 11	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
10.12.2014	RT I, 31.12.2014, 1	10.01.2015
18.02.2015	RT I, 12.03.2015, 4	01.10.2015
17.12.2015	RT I, 06.01.2016, 5	16.01.2016
26.04.2016	RT I, 28.04.2016, 2	26.04.2016 - Riigikohtu üldkogu otsuse 3-2-1-40-15 resolutsiooni punktiga 1 tunnistatud § 21 lg 3 laused 1-3 põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks ning lükata vastavalt resolutsiooni punktile 4 jõustumine edasi kuue kuu võrra arvates käesoleva otsuse jõustumisest, välja arvatud § 21 lg 3 lauset 1-3 osas ulatuses, milles need volitavad Eesti Advokatuuri kehtestama käesoleva otsuse resolutsiooni punkti 4 alapunktides 2-3 nimetatud punktides sisalduvaid sätteid.
07.06.2016	RT I, 22.06.2016, 21	01.08.2016
15.12.2016	RT I, 28.12.2016, 14	07.01.2017
15.11.2017	RT I, 28.11.2017, 1	01.01.2018
19.12.2018	RT I, 04.01.2019, 12	14.01.2019

09.12.2020
19.07.2022
08.02.2023
20.06.2023

RT I, 22.12.2020, 34
RT I, 06.08.2022, 1
RT I, 01.03.2023, 1
RT I, 06.07.2023, 6

01.01.2021, osaliselt 01.07.2021
16.08.2022
01.05.2023
01.01.2024

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Seadus näeb ette riigi poolt tagatava õigusabi liigid ning sellise õigusabi saamise tingimused ja korra.

(2) Riigi õigusabi taotlemisele rahvusvahelise kaitse asjas kohaldatakse välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse §-s 25² sätestatud erisusi.
[RT I, 06.08.2022, 1- jõust. 16.08.2022]

(3) Riigi õigusabi taotlemisele väljasõidukohustuse asjas kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse §-s 6⁶ sätestatud erisusi.
[RT I, 06.08.2022, 1- jõust. 16.08.2022]

§ 2. Seaduse eesmärk

Seaduse eesmärk on tagada kõigile isikutele asjatundliku ja usaldusväärse õigusteenuse õigeaegne ja piisav kättesaadavus.

§ 3. Haldusmenetluse seaduse kohaldamine

Seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 4. Riigi õigusabi

(1) Riigi õigusabi on füüsilisele või juriidilisele isikule riigi kulul õigusteenuse osutamine käesolevas seaduses sätestatud alustel ja korras.

(2) Riigi õigusabi käesoleva seaduse alusel antakse füüsilisele või juriidilisele isikule seoses menetlusega Eesti kohtus või haldusorganis või muul viisil nende õiguste kaitset, mille üle otsustamine on Eesti kohtu pädevuses, kui käesoleva seaduse 7. peatükis ei ole ette nähtud teisiti.

(3) Riigi õigusabi liigid on:

- 1) määratud kaitse kriminaalmenetluses;
- 2) isiku esindamine kriminaalasja kohtueelses menetluses ja kohtus;
- 3) isiku kaitsmine väärteoasja kohtuvälises menetluses ja kohtus;
- 4) isiku esindamine tsiviilasja kohtueelses menetluses ja kohtus;
- 5) isiku esindamine halduskohtumenetluses;
- 6) isiku esindamine haldusmenetluses;
- 7) isiku esindamine täitemenetluses;
- 7¹) isiku esindamine teistmismenetluses;

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

- 8) õigusdokumendi koostamine;
- 9) isiku muu õigusnõustamine või muu esindamine.

§ 5. Riigi õigusabi osutaja

(1) Riigi õigusabi osutab advokaat advokatuuriseaduse alusel, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(2) Advokaadibüroo pidaja tagab riigi õigusabi vajajatele advokaadibüroo tööajal selgituste andmise käesolevas seaduses ettenähtud riigi õigusabi saamise aluste ja korra kohta ilma selle eest tasu võtmata.

2. peatükk

RIIGI ÕIGUSABI ANDMISE ALUSED JA VIISID

§ 6. Riigi õigusabi saama õigustatud isik

(1) Riigi õigusabi võib saada füüsiline isik, kes oma majandusliku seisundi tõttu ei suuda õigusabi vajamise ajal tasuda asjatundliku õigusteenuse eest või suudab seda teha üksnes osaliselt või osamaksetena või kelle majanduslik seisund ei võimalda pärast õigusteenuse eest tasumist lihtsat toimetulekut.

(1¹) Riigi õigusabi antakse füüsilisele isikule, kelle elukoht on õigusabi andmise avalduse esitamise ajal Eesti Vabariigis või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on Eesti Vabariigi või mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhul. Elukoha määramisel käesoleva seaduse tähenduses lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1–32) artiklist 62. Muule füüsilisele isikule antakse õigusabi üksnes juhul, kui see tuleneb Eestile siduvast rahvusvahelisest kohustusest.

[RT I, 31.12.2014, 1- jõust. 10.01.2015]

(2) Kriminaalmenetluses saab riigi õigusabi oma majanduslikust seisundist sõltumata füüsilisest isikust kahtlustatav või süüdistatav, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel, välja arvatud kriminaalmenetluse seadustiku §-s 44¹ ja § 227 lõikes 5 sätestatud juhtudel, ja kelle kriminaalasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik või kes taotleb kaitsja osavõttu. Väärteoasja kohtumenetluses saab riigi õigusabi, oma majanduslikust seisundist sõltumata, füüsilisest isikust menetlusalune isik, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel ja kelle väärteoasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(2¹) Lapse elatise asjas saab laps riigi õigusabi oma majanduslikust seisundist sõltumata.

[RT I, 12.03.2015, 4- jõust. 01.10.2015]

(2²) Kriminaalmenetluses saab riigi õigusabi oma majanduslikust seisundist sõltumata piiratud teovõimega kannatanu, kui:

1) asjaoludest tulenevalt võib eeldada, et kannatanu seadusliku esindaja huvid on vastuolus kannatanu huvidega;

2) alaealine kannatanu on perekonnast eraldatud;

3) kannatanu on saatjata alaealine välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse tähenduses.

[RT I, 06.01.2016, 5- jõust. 16.01.2016]

(2³) Kriminaalmenetluses saab riigi õigusabi oma majanduslikust seisundist sõltumata karistusseadustiku §-s 237 sätestatud kuriteos kannatanu.

[RT I, 04.01.2019, 12- jõust. 14.01.2019]

(3) Riigi õigusabi võib käesolevas seaduses ettenähtud alustel ja korras oma põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks saada tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kantud või sellega võrdsustatud ning maksejõuetu mittetulundusühing või sihtasutus, kes taotleb riigi õigusabi keskkonnakaitse või tarbijakaitse valdkonnas või riigi õigusabi andmiseks esineb muu ülekaalukas avalik huvi paljude inimeste seadusega kaitstud õiguste võimaliku kahjustamise vältimiseks.

(4) Kriminaalmenetluses saab kahtlustatavana või süüdistatavana riigi õigusabi juriidiline isik, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel, välja arvatud kriminaalmenetluse seadustiku §-s 44¹ ja § 227 lõikes 5 sätestatud juhtudel, ja kelle kriminaalasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik või kes taotleb kaitsja osavõttu. Väärteoasja kohtumenetluses saab menetlusaluse isikuna riigi õigusabi juriidiline isik, kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel ja kelle väärteoasjas on kaitsja osavõtt seaduse järgi kohustuslik.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(5) Teistmismenetluseks antakse riigi õigusabi sõltumata asja liigist käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud füüsilisele isikule.

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

§ 7. Riigi õigusabi andmisest keeldumise alused

(1) Riigi õigusabi ei anta, kui:

1) taotleja on ise võimeline kaitsma oma õigusi;

2) taotlejal ei saa olla õigust, mille kaitsmiseks ta õigusabi taotleb;

3) taotlejal on võimalik kulud õigusteenusele kanda oma olemasoleva ja suuremate raskusteta müüdava vara arvel, välja arvatud käesoleva seaduse § 14 lõikes 2 nimetatud vara;

4) kulud õigusteenusele ei ületa eeldatavasti taotleja kahekordset keskmist ühe kuu sissetulekut, mis on arvatud taotluse esitamisele eelnenud nelja kuu keskmise kuusissetuleku alusel ning millest on maha arvatud maksud ja sundkindlustuse maksed ning seadusest tulenevate ülalpidamiskohustuste täitmiseks ettenähtud summa, samuti mõistlikud eluaseme- ja transpordikulud;

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

5) asjaoludest tulenevalt on taotleja võimalus oma õiguse kaitseks ilmselt vähene;

6) seda taotletakse mittevaralise kahju hüvitamise nõude esitamiseks ja asja suhtes ei esine tungivat avalikku huvi;

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

7) vaidlus on seotud taotleja ettevõtlusega ega kahjusta tema ettevõtlusega mitteseotud õigusi;

8) seda taotletakse kaubamärgi, patendi, kasuliku mudeli, tööstusnäidise või mikrolülituse topoloogia või muus vormis intellektuaalse omandi kaitsmiseks, välja arvatud autoriõiguse seadusest tulenevad õigused;

9) seda taotletakse asjas, milles taotlejal on ilmne ühine huvi isikuga, kellel ei ole õigust riigi õigusabi saada;

10) seda taotletakse taotlejale üleantud õiguse kaitsmiseks ja on alust arvata, et õigus on taotlejale üleantud riigi õigusabi saamiseks;

11) õigusteenuse osutamine on taotlejale tagatud õigusabikulude kindlustuslepingu või sundkindlustuse alusel;

12) taotlejale asjast võimalik tulenev kasu on ebamõistlikult väike, võrreldes riigi eeldatavate kuludega õigusabile.

(1¹) Teistmismenetluseks ei anta riigi õigusabi lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitule ka juhul, kui riigi õigusabi taotluses ei ole märgitud teistmisaluseid või kui märgitud teistmisalustest nähtub, et taotlejal on ilmselt vähe võimalusi oma õigusi kaitsta, või kui teistmisavalduse esitamise tähtaeg on möödunud. Riigikohus ei pea riigi õigusabi andmata jätmist põhjendama.

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(2) Riigi õigusabi andmisest ei või käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alusel keelduda, kui õigusabi taotletakse käesoleva seaduse § 6 lõikes 2 nimetatud juhul. Käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 1, 2, 5–10 või 12 alusel ei või riigi õigusabi andmisest keelduda, kui õigusabi taotletakse käesoleva seaduse § 6 lõikes 4 nimetatud juhul.

(3) Riigi õigusabi võib anda käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud piiranguta, kui advokaadi abi on asja õigeks lahendamiseks ilmselt vajalik poolte võrdsuse tagamiseks või arvestades asja keerukust.

§ 8. Riigi õigusabi andmise viisid

Riigi õigusabi antakse ühel järgneval viisil:

1) õigusabi andmine kohustuseta hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud;

2) õigusabi andmine kohustusega ühekordse maksena täielikult või osaliselt hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud;

3) õigusabi andmine kohustusega osamaksetena täielikult või osaliselt hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud.

3. peatükk RIIGI ÕIGUSABI ANDMISE OTSUSTAMINE

§ 9. Riigi õigusabi taotlus

(1) Riigi õigusabi andmine otsustatakse isiku taotluse alusel.

(2) [Kehtetu -RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

§ 10. Riigi õigusabi taotluse esitamine

(1) Taotlus riigi õigusabi saamiseks tsiviil-, haldus- või vääртеoasjas menetlusosalisena kohtumenetluses esitatakse kohtule, kes asja menetleb või kelle pädevuses oleks asja menetleda.

(2) Kui taotleja soovib riigi õigusabi hagiavalduse, hagita menetluses avalduse või halduskohtumenetluses või vääртеoasja menetluses kaebuse koostamiseks, esitab ta taotluse kohtule, kelle pädevusse kuulub hagi, hagita menetluse avalduse või kaebuse läbivaatamine.

(3) Taotlus riigi õigusabi saamiseks esindamisena tsiviilasja kohtueelses menetluses või vääртеoasja kohtuvälises menetluses, õigusdokumendi koostamisena või muu õiguslase nõustamise või esindamisena esitatakse taotleja elu- või asukohajärgsele või õigusteenuse osutamise eeldatava koha järgsele maakohtule. Kui riigi õigusabi taotlejal ei ole Eestis elukohta, võib ta taotluse esitada ka maakohtule, kelle tööpiirkonnas ta viibib.

[RT I, 28.11.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(3¹) Taotlus riigi õigusabi saamiseks esindamisena haldusmenetluses esitatakse taotleja elu- või asukohajärgsele või õigusteenuse osutamise eeldatava koha järgsele halduskohtule.

[RT I, 28.11.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(4) Kui kaitsja osavõtt kogu kriminaalmenetlusest ei ole kohustuslik ja kahtlustatav ei ole endale kaitsjat valinud, kuid soovib kaitsja osavõttu, esitab ta taotluse riigi õigusabi saamiseks uurimisasutusele või prokuratuurile.

(5) Kui isik taotleb riigi õigusabi kriminaalmenetluses kannatanu, tsiviilkostja või kolmanda isikuna otsustab temale riigi õigusabi osutamise asja menetlev kohus või kriminaalasja kohtueelses menetluses maakohus, kelle pädevuses oleks kriminaalasja menetleda.

[RT I 2007, 2, 7- jõust. 01.02.2007]

(5¹) Kui isik taotleb riigi õigusabi teistmismenetluseks, otsustab temale riigi õigusabi osutamise Riigikohus. Riigi õigusabi taotluse võib Riigikohtule esitada ilma advokaadi vahendusega.

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(6) Taotlus riigi õigusabi saamiseks esindamisena täitemenetluses esitatakse kohtule, kelle pädevuses oleks menetleda kaebust täitemenetlust läbi viiva kohtutäituri tegevuse peale.

(7) Kui taotlus on esitatud kohtule, kelle pädevuses ei ole antud juhul riigi õigusabi andmise otsustamine, edastab kohus viivitamata taotluse vastavalt kuuluvusele, teatades sellest taotlejale.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–6 nimetatud kohus või muu asutus on ka menetlusabi taotlusi vastuvõttev asutus EL Nõukogu direktiivi 2003/8/EÜ õiguskaitsele ligipääsu parandamise kohta piiriüleste vaidluse korral, luues niisuguste vaidluste jaoks ühtsed õigusabi puudutavad miinimumreeglid (ELT L 026, 31.01.2003, lk 41–47) artikli 14 tähenduses. Taotlejalt ei või nõuda taotluse legaliseerimist või muul viisil ametlikku kinnitamist.

§ 11. Riigi õigusabi andmine kaitsja kohustuslikkuse korral

(1) Füüsilisest isikust kahtlustatav, kelle kriminaalasjas on kaitsja osavõtt kriminaalmenetluse seadustiku § 45 järgi kohustuslik ja kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel, ei pea taotlust riigi õigusabi saamiseks selles kriminaalasjas esitama.

(2) Väärteoasja kohtumenetluses ei pea taotlust riigi õigusabi saamiseks esitama menetlusalune füüsiline isik, kelle väärteoasjas on väärteomenetluse seadustiku § 19 lõike 3 kohaselt kaitsja osavõtt kohustuslik ja kes ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel.

§ 12. Taotluse vorm ja taotluses sisalduvad andmed

(1) Riigi õigusabi saamiseks esitatavas taotluses märgitakse:

1) taotleja nimi, aadress ja sidevahendite numbrid, isikukood või selle puudumisel sünniaeg või juriidilisest isikust taotleja registrikood;

2) probleemi kirjeldus, mille lahendamiseks riigi õigusabi taotletakse;

3) millist käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 või §-s 34 nimetatud liiki riigi õigusabi taotletakse;

4) põhjendus, miks riigi õigusabi saamine on vajalik taotleja õiguste kaitseks;

5) milline on asjast taotlejale võimalik tulenev kasu;

6) riigi õigusabi osutaja nimi, kellelt soovitakse õigusteenust saada, kui taotlejal on advokaadi nõusolek temale antud asjas riigi õigusabi osutamise kohta;

7) millises keeles on ta võimeline riigi õigusabi osutajaga suhtlema;

8) [kehtetu -RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

9) muud asjakohased andmed.

(2) Kui taotlus on esitatud väljaspool kohtumenetlust ja taotlusest ei selgu, millist käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 nimetatud liiki riigi õigusabi taotletakse, loetakse taotlus esitatuks riigi õigusabi saamiseks isiku muu õigusalase nõustamisena.

(3) Riigi õigusabi taotluse näidisvormi ja selles sisalduvate andmete loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega ning taotluse näidisvorm peab olema igapäevase vabalt kättesaadav Justiitsministeeriumi veebilehel ning igas kohtus ja advokaadibüroos.

(4) Kriminaalmenetluses füüsilisest isikust kahtlustatava esitatud taotlus kaitsja määramiseks peab sisaldama vähemalt käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 7 nimetatud andmeid ning osundust kriminaalasjale, milles kaitsja osalemist soovitakse.

(5) Riigi õigusabi saamise taotlus esitatakse eesti keeles.

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

(6) Taotluse võib esitada ka inglise keeles, kui õigusabi taotleb füüsiline isik, kelle elukoht on mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, või juriidiline isik, mille asukoht on mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis.

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

(7) Eestis enamlevinud muus keeles esitatud taotluse tõlkimise korraldab menetleja.
[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

(8) Kui taotluses esinevad muud menetlemist takistavad puudused, selgitab kohus isikule võimalusi saada abi taotluse nõuetekohaseks esitamiseks käesoleva seaduse § 31 lõikes 2 nimetatud konkursi võitjalt ning isiku soovi korral edastab taotluse konkursi võitjale nõuetekohaseks esitamiseks.
[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

§ 13. Taotlusele lisatavad dokumendid

(1) Riigi õigusabi saamise taotlusele lisab füüsilisest isikust taotleja enda allkirjastatud nõuetekohase teatise oma majandusliku seisundi kohta ning võimaluse korral ka muud tõendid, mis seda seisundit iseloomustavad. Teatist oma majandusliku seisundi kohta ei pea lisama kriminaalmenetluses kahtlustatav, kes taotleb endale kaitsja määramist, ega lapse elatise asjas õigusabi taotlev laps.
[RT I, 12.03.2015, 4- jõust. 01.10.2015]

(2) Isik, kelle elukoht ei ole Eestis, lisab taotlusele elukohariigi pädeva asutuse teatise tema ja tema perekonnaliikmete kolme viimase aasta sissetuleku kohta. Kui teatist ei ole taotlejast sõltumatutel põhjustel võimalik esitada, võib riigi õigusabi andmise otsustada ilma teatiseta.

(3) Riigi õigusabi taotleja majanduslikku seisundit käsitlev teatis esitatakse kirjalikult eesti keeles. Käesoleva seaduse § 12 lõikes 6 sätestatud tingimustel võib teatise esitada ka inglise keeles.
[RT I, 01.03.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

(4) Taotleja majandusliku seisundi teatises sisalduvate andmete loetelu ja teatise näidisvormi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Näidisvorm peab olema igapäevase vabalt kättesaadav Justiitsministeeriumi veebilehel ning igas kohtus ja advokaadibüroos. [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) kehtestada ka nõudeid taotleja poolt esitatavatele taotlust põhjendavatele dokumentidele.

(5) Juriidilisest isikust taotleja lisab riigi õigusabi taotlusele seaduse nõuetele vastava registrile esitatud asutamislepingu või asutamisosuse ja registreeritud põhikirja koopia, registrikaardi koopia ning eelmise majandusaasta aruande kinnitatud ära kirja.

(6) Kui riigi õigusabi taotlejal on advokaadi nõusolek temale antud asjas riigi õigusabi osutamise kohta ning taotleja soovib sellelt advokaadilt õigusteenust saada, lisatakse taotlusele advokaadi nõusoleku kinnitus või esitatakse taotlus vastava advokaadibüroo kaudu.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 14. Taotleja majandusliku seisundi hindamine

(1) Taotleja majanduslikku seisundit hinnates arvestatakse tema vara ja sissetulekut ning temaga koos elavate perekonnaliikmete vara ja nende sissetulekuid, tema ülalpidamisel olevate isikute arvu, eluasemele tehtavaid mõistlikke kulutusi ning muid tähendust omavaid asjaolusid.

(2) Taotleja majanduslikku seisundit hinnates ei arvestata taotlejale kuuluvat vara, millele seaduse kohaselt ei saa sissenõuet pöörata. Samuti ei arvestata taotlejale kuuluvat ning tema ja temaga koos elavate perekonnaliikmete igapäevakasutuses olevat eluaset ega vajalikku sõiduvahendit, kui nende arv ja väärtus on õiglaselt suhtes perekonna suuruse, sõiduvajaduse ning sissetulekuga.

(3) Kui taotleja taotleb riigi õigusabi temaga koos elava perekonnaliikme vastu nõude esitamiseks, ei arvestata taotleja majandusliku seisundi hindamisel selle perekonnaliikme sissetulekut ega temale kuuluvat vara.

(4) Maksu- ja Tolliamet esitab kohtu nõudmisel teatise riigi õigusabi taotleja ja tema perekonnaliikmete viimase aasta sissetuleku kohta või sissetulekuandmete puudumise kohta. Teatise vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(5) Kohus võib riigi õigusabi taotlejalt või teistelt isikutelt või asutustelt, sealhulgas krediidasutustelt, nõuda teavet taotleja ja temaga koos elavate perekonnaliikmete majandusliku seisundi või maksevõime kohta. Järelepärimisele tuleb vastata kohtu määratud tähtaja jooksul.

(6) Kui taotluse esitaja ei ole kohtu määratud tähtaja jooksul esitanud põhistatud andmeid oma isikliku ja majandusliku seisundi kohta või vastanud esitatud küsimustele või on seda teinud ebapiisavalt, ei määra kohus õigusabi andmist ulatuses, mida ei ole põhistatud.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 15. Riigi õigusabi andmise otsustamine

(1) Kohtumenetluse käigus esitatud taotluse riigi õigusabi saamiseks lahendab asja menetlev kohus määrusega kohtumenetluse seaduses ettenähtud korras.

(2) Maa- või halduskohus otsustab väljaspool kohtumenetlust esitatud taotluse alusel riigi õigusabi andmise ühel käesoleva seaduse §-s 8 ettenähtud viisil tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud hagita menetluse

korras või halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras. Kohtus võib riigi õigusabi küsimusi otsustada kohtunikuabi.

[RT I, 22.12.2020, 34- jõust. 01.01.2021]

(3) Riigi õigusabi andmise kahtlustatavale või süüdistatavale kriminaalmenetluses otsustab kohus, prokuratuur või uurimisasutus, tehes selle kohta määruse. Kaitsja määramisel kriminaalmenetluses kõigil juhtudel ja väärteomenetluses juhul, kui kaitsja osavõtt on kohustuslik, antakse taotlejale riigi õigusabi käesoleva seaduse §-s 8 ettenähtud viisi määratlemata ning riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamine toimub kriminaalmenetluse seadustikus ettenähtud korras.

[RT I, 14.03.2011, 3- jõust. 24.03.2011]

(3¹) Riigi õigusabi andmise kannatanule käesoleva seaduse § 6 lõikes 2² ettenähtud juhul otsustab kohus, prokuratuur või uurimisasutus, tehes selle kohta määruse.

[RT I, 06.01.2016, 5- jõust. 16.01.2016]

(4) Vajaduse korral määrab kohus, prokuratuur või uurimisasutus riigi õigusabi osutamiseks tähtaja.

(5) Riigi õigusabi andmise määruks määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 8 kohane riigi õigusabi andmise viis ja riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustus vastavalt §-le 16. Määruse ära kiri saadetakse Eesti Advokatuurile (edaspidi ka *advokatuur*).

[RT I, 21.05.2014, 1- jõust. 31.05.2014]

(5¹) Advokatuurile riigi õigusabi andmise määruks e-toimiku menetlemise infosüsteemi (edaspidi *e-toimiku süsteem*) kaudu saatmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

[RT I, 21.05.2014, 1- jõust. 31.05.2014]

(6) Uurimisasutus ja prokuratuur esitavad iga aasta 1. aprilliks valdkonna eest vastutavale ministrile aruande eelmisel kalendriaastal riigi õigusabi andmise kohta. Aruande vormi kinnitab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(7) Kui riigi õigusabi taotluse edastas kohtule või muule asutusele mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi õigusabi taotluste edastamiseks pädev asutus, saadetakse õigusabi taotluse kohta tehtud määruse ära kiri ka sellele asutusele.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(8) Riigi õigusabi andmise või sellest keeldumise määruks peale võib esitada määruskaebuse kohtumenetlust reguleerivates seadustes sätestatud korras. Tsiviil- ja haldusajanduses tehtud riigi õigusabi andmise määruks peale on määruskaebuse esitamise õigus ka advokatuuril.

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

§ 16. Riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse kindlaksmääramine

(1) Isikule riigi õigusabi andmise korral kohustusega osaliselt või täielikult hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud, määratakse tema hüvitamiskohustus kindlaks proportsioonina või võimaluse korral konkreetses summas ja otsustatakse, kas hüvitamine toimub ühekordse maksena või osamaksetena.

(2) Riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse ulatuse ja hüvitamise korra määrab kohus kindlaks käesoleva seaduse § 14 lõigetes 1–3 või § 13 lõikes 5 nimetatud asjaolude põhjal, arvestades asja olemust, taotletava riigi õigusabi liiki ning riigi õigusabi osutamise eeldatavat aega.

(3) Kui isikule antakse riigi õigusabi kohustusega hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud ühekordse maksena, määrab kohus võimaluse korral kindlaks ka hüvitamise tähtpäeva.

(4) Kui isikule antakse riigi õigusabi kohustusega hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud osamaksetena, määrab kohus võimaluse korral kindlaks ka osamaksete suuruse ja nende tasumise tähtpäevad.

(5) Riigi õigusabi andmisel kohustusega ühekordse maksena või osamaksetena täielikult või osaliselt hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud võib kohus riigi õigusabi saajat kohustada tasuma ettemaksu tema hüvitamiskohustuse täielikuks või osaliseks täitmiseks. Ettemaksu tasumata jätmise korral isikule riigi õigusabi ei anta.

§ 17. Riigi õigusabi jätkuvus

(1) Riigi õigusabi saanud isiku õigus riigi õigusabile säilib asja ülekandumisel mõneks teiseks käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 ettenähtud riigi õigusabi liigiks ning varasemalt nimetatud advokaat jätkab isikule riigi õigusabi osutamist, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 ettenähtud juhul. Riigi õigusabi andmise otsustanud kohus, uurimisasutus või prokuratuur võib riigi õigusabi osutava advokaadi taotluse alusel või oma

algatusel igal ajal käesolevas seaduses ettenähtud korras uuesti hinnata, kas jätkuvalt esinevad käesolevas seaduses ettenähtud alused taotlejale riigi õigusabi andmiseks ning riigi õigusabi andmise aluste äralangemise korral lõpetada isikule riigi õigusabi andmine.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(2) Kui isikule on antud riigi õigusabi kriminaalmenetluses ja kriminaalmenetlus lõpetatakse asjas kuriteo tunnuste puudumise tõttu, alustades selle asemel väärtemenetlust, peab isik riigi õigusabi edasiseks saamiseks esitama kümne päeva jooksul käesolevas seaduses ettenähtud korras taotluse riigi õigusabi saamiseks käesoleva seaduse § 10 lõike 3 kohaselt. Kuni kohtu poolt isiku taotluse lahendamiseni jätkab varem nimetatud advokaat isikule riigi õigusabi osutamist selles asjas.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(3) Kohtumenetluses menetlusosalisena riigi õigusabi saanud isiku õigus riigi õigusabile laieneb ka samas asjas tehtud kohtulahendi edasikaebamise või sundtäitmise menetlusele.

(4) Asja menetlev kohus või kohus, kelle pädevuses oleks menetleda kaebust täitemenetlust läbi viiva kohtutäituri tegevuse peale, võib oma algatusel igas menetlusstaadiumis käesolevas seaduses ettenähtud korras uuesti hinnata, kas jätkuvalt esinevad käesolevas seaduses ettenähtud alused taotlejale riigi õigusabi andmiseks ning riigi õigusabi andmise aluste äralangemise korral lõpetada isikule riigi õigusabi andmine. Kohus peab kõiki riigi õigusabi andmise eeldusi kontrollima, kui õigusabi taotletakse esindamiseks täitemenetluses enam kui ühe aasta möödumisel menetluses tehtud lahendi jõustumisest.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 4 ettenähtud uue hindamise korral on kohtul õigus vajaduse korral nõuda riigi õigusabi saajalt uue teatise esitamist oma majandusliku seisundi kohta ning küsida andmeid riigi õigusabi saaja või tema perekonnaliikmete majandusliku seisundi või maksevõime kohta Maksu- ja Tolliametilt, krediidiastutustelt ja muudelt isikutelt või asutustelt.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigete 1 ja 4 alusel riigi õigusabi andmise lõpetamise korral vabaneb riigi õigusabi osutanud advokaat õigusabi andmise kohustusest ning kohus määrab advokaadi taotluse alusel kindlaks temale riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse. Samaaegselt määrab kohus käesoleva seaduse §-s 25 ettenähtud korras kindlaks riigi õigusabi saaja kohustuse hüvitada riigile täielikult või osaliselt advokaadile makstav summa.

(7) Kohus või muu pädev asutus võib riigi õigusabi korras määratud osamaksete tasumise peatada või maksete suurust ja tasumise tähtaega muuta tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 188 sätestatud korras. Menetlusabi andmise lõpetamisel lähtutakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 189 sätestatust.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 18. Riigi õigusabi osutaja nimetamine

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(1) Advokaatur nimetab viivitamata kohtu, prokuratuuri või uurimisasutuse määruse alusel riigi õigusabi osutava advokaadi. Advokaaturi nimetatud advokaat kohustub asuma viivitamata riigi õigusabi osutama ja korraldama oma tegevuse selliselt, et tal oleks võimalik õigeaegselt osaleda menetlustoimingutes.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(1¹) Advokaaturile kohtu, prokuratuuri või uurimisasutuse taotluse e-toimiku süsteemi kaudu esitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

[RT I, 21.05.2014, 1- jõust. 31.05.2014]

(2) Kohtul, prokuratuuril või uurimisasutusel ei ole õigust leppida advokaadiga kokku riigi õigusabi osutamises ega nimetada riigi õigusabi osutavat advokaati.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(3) Riigi õigusabi osutamisel tõendab advokaadi volitust riigi õigusabi saaja esindamiseks või kaitsmiseks advokaadi kinnitus, et teda on nimetatud riigi õigusabi osutama. Kahtluse korral võib nõuda advokaadi nimetamise kohta kinnitust advokaatuurilt.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

§ 18¹. Riigi õigusabi infosüsteem

(1) Riigi õigusabi infosüsteem on riigi õigusabi osutamise korraldamiseks peetav riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille eesmärk on:

1) riigi õigusabi osutaja nimetamiseks andmete elektrooniline haldamine;

[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.04.2013]

1¹) riigi õigusabi tasu maksmise ja kulude hüvitamise elektrooniline haldamine;

[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.04.2013]

2) advokaatuuri liikmete andmete elektroonilise kättesaadavuse võimaldamine;

3) riigi õigusabi teenuse kiirema kättesaadavuse tagamine;

4) statistilise ülevaate saamine riigi õigusabi teenuse osutamisest.

[RT I, 14.03.2011, 3- jõust. 24.03.2011]

(2) Riigi õigusabi infosüsteemi põhimääruse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).
[RT I, 22.12.2020, 34- jõust. 01.07.2021]

§ 19. Advokaadi keeldumine riigi õigusabi osutamisest

(1) Kui advokaat on asunud riigi õigusabi korras õigusteenust osutama, on ta kohustatud seda tegema kuni asja lõpliku lahendamiseni, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kui riigi õigusabi saaja taotleb seadusega vastuolus oleva huvi kaitset või kui riigi õigusabi saaja väidetav nõue ei põhine seadusel või kui puudub protsessuaalne võimalus kaitsta riigi õigusabi saaja õigusi ja huve, piirdub riigi õigusabi osutamine sellega, et advokaat põhjendab kirjalikult nimetatud asjaolusid riigi õigusabi saajale.
[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(2) Advokaat ei või isikule riigi õigusabi osutada ja ta on kohustatud õigusteenuse osutamisest keelduma või alustatud õigusteenuse osutamise viivitamata lõpetama advokatuuriseaduse § 44 lõikes 4 nimetatud asjaolu esinemisel ning samuti juhul, kui tema enda või tema abikaasa, registreeritud elukaaslase või lähedase sugulase, samuti tema abikaasa või registreeritud elukaaslase lähedase sugulase huvid samas asjas on vastuolus riigi õigusabi saaja huvidega.
[RT I, 06.07.2023, 6- jõust. 01.01.2024]

(3) Advokaat võib advokatuuri juhatuse nõusolekul riigi õigusabi osutamise lõpetada advokatuuriseaduse § 44 lõikes 5 nimetatud alusel või juhul, kui ta on advokatuuriseaduse § 45 lõikes 5 sätestatud korras vabastatud kutsesaladuse hoidmise kohustusest. Kui riigi õigusabi osutamise lõpetamises ei ole süüdi riigi õigusabi saaja või kui advokaadi osavõtt menetlusest on seaduse järgi kohustuslik, siis nimetab advokatuuri juhatus viivitamata uue riigi õigusabi osutava advokaadi.
[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(4) Kui advokaat lõpetab õigusteenuse osutamise käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel ning ta neist õigusteenuse osutamist välistavatest asjaoludest õigusteenuse osutamise alustamisel teadis või pidi teadma, siis osutatud riigi õigusabi eest temale tasu ei maksta.

(5) Kui advokaat lõpetab õigusteenuse osutamise käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel, makstakse talle riigi õigusabi osutamise eest tasu tehtud töö järgi. See tasu arvatakse riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse hulka. Käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel lõpetatud õigusteenuse osutamisega seotud riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamisest riigi õigusabi saajat ei vabastata.

§ 20. Riigi õigusabi osutaja vahetamine

(1) Riigi õigusabi osutava advokaadi ja riigi õigusabi saaja kokkuleppel võib asuda isikule samas asjas õigusteenust osutama teine advokaat, kes on nõus temale riigi õigusabi osutamise kohustuse üleandmisega. Uus riigi õigusabi osutaja nimetatakse kohtu, prokuratuuri või uurimisasutuse määruse alusel käesoleva seaduse §-s 18 sätestatud korras. Sellisel juhul otsustab kohus, prokuratuur või uurimisasutus endisele riigi õigusabi osutajale hüvitatava riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude suuruse.
[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(2) Kui riigi õigusabi osutajal ei ole võimalik käesolevast seadusest tulenevalt jätkata riigi õigusabi saajale õigusteenuse osutamist, esitab ta kohtule, prokuratuurile või uurimisasutusele taotluse määrata uus riigi õigusabi osutaja. Uus riigi õigusabi osutaja nimetatakse käesoleva seaduse §-s 18 sätestatud korras.
[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(3) Riigi õigusabi osutava advokaadi advokatuurist väljaarvamise, väljaheitmise või tema kutsetegevuse peatamise või pikaajalise töövõimetuse või surma korral, samuti muul seaduses sätestatud juhul nimetab advokatuur senise riigi õigusabi osutaja või riigi õigusabi saaja taotlusel või kohtu, prokuratuuri või uurimisasutuse määruse alusel või omal algatusel uue riigi õigusabi osutaja käesoleva seaduse §-s 18 sätestatud korras.
[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(3¹) Kohus kõrvaldab riigi õigusabi saaja taotlusel või omal algatusel määrusega advokaadi riigi õigusabi osutamisest, kui advokaat on end näidanud asjatundmatuna või hooletuna. Kohus võib eelnevalt nõuda riigi õigusabi saajalt ja advokaadilt selgituse esitamist. Kohus edastab advokaadi riigi õigusabi osutamisest kõrvaldamise määruse advokatuurile aukohtumenetluse algatamiseks ning vajaduse korral uue riigi õigusabi osutaja nimetamiseks.
[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(4) Riigi õigusabi osutaja vahetamisel jätkab uus riigi õigusabi osutaja isikule õigusteenuse osutamist sealt, kust see senisel riigi õigusabi osutajal pooleli jäi. Senisele riigi õigusabi osutajale makstakse riigi õigusabi tasu vastavalt tehtud tööle ning hüvitatakse tema kantud riigi õigusabi kulud.

4. peatükk

ADVOKAADILE RIIGI ÕIGUSABI TASU MAKSMINE JA RIIGI ÕIGUSABI KULUDE HÜVITAMINE

§ 21. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud

- (1) Riigi õigusabi tasu on advokaadile riigi õigusabi osutamise eest makstav tasu.
- (2) Riigi õigusabi kulud on vajalikud kulud, mida advokaat või advokaadibüroo pidaja on kandnud seoses advokaadi poolt riigi õigusabi osutamisega.
- (3) Riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu arvestamise alused, maksmise korra ja tasumäärad ning riigi õigusabi osutamisega kaasnevate kulude hüvitamise ulatuse ja korra (edaspidi *tasude ja kulude kord*) kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#), arvestades riigieelarvest selleks eraldatud vahendite suurust ja riigi õigusabi eeldatavat mahtu ning olles eelnevalt ära kuulanud advokatuuri juhatuse seisukoha. Valdkonna eest vastutav minister võib eelarveaasta kestel riigi õigusabi eest makstava tasu arvestamise aluseid, maksmise korda ja tasumäärasid ning kulude hüvitamise ulatust ja korda muuta.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
- (3¹) [Kehtetu -RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
- (3²) Kui riigieelarve ei ole eelarveaasta alguseks vastu võetud, eraldab Justiitsministeerium kuni riigieelarve vastuvõtmiseni iga kuu advokatuurile riigi õigusabi tasu ja kulude katmiseks ühe kaheteistkümnendiku eelmise aasta eelarve asjaomasest kulust.
[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]
- (3³) Riigi õigusabi tasu suuruse ja kulude hüvitamise kindlaksmääramiseks dokumentide esitamise korra e-toimiku kaudu kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.01.2014]
- (4) Riigi õigusabi osutamise suhtes ei kohaldu advokatuuriseaduse § 45 lõikes 1 ettenähtud advokaadi poole pöördumise ning õigusteenuse eest makstud tasu suuruse konfidentsiaalsuse nõue.

§ 22. Riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramine

- (1) Riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks esitab advokaat kohtule, uurimisasutusele või prokuratuurile, kelle toimetatavas menetluses riigi õigusabi osutati, muudel juhtudel aga riigi õigusabi andmise otsustanud kohtule taotluse, milles märgitakse:
[RT I, 01.03.2023, 1- jõust. 01.05.2023]
- 1) käesoleva seaduse § 21 lõikes 3 nimetatud tasude ja kulude korra alusel maksmisele kuuluv tasu ja hüvitamisele kuuluvad vajalikud kantud kulud koos arvutuskäiguga, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud;
 - 2) riigi õigusabi osutamise käigus tehtud põhjendatud toimingud, nende tegemisele kulunud põhjendatud aeg, iga toimingu tegemise kuupäev ning toimingu algus- ja lõppkellaeg, kui riigi õigusabi tasu arvestatakse ajatasuna;
 - 3) riigi õigusabi osutamise käigus tehtud põhjendatud toimingud ning iga toimingu tegemise kuupäev, kui riigi õigusabi tasu arvestatakse koondtasuna;
 - 4) põhjendused riigi õigusabi osutamisel kulutatud aja, tehtud toimingute ja kantud kulude vajalikkuse ja põhjendatuse kohta.
[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]
- (2) Taotlusele lisatakse advokaadi või advokaadibüroo pidaja poolt kulude kandmist tõendavad dokumendid, kui kohtul, uurimisasutusel või prokuratuuril ei ole võimalik kulude kandmist kontrollida elektroonilisel teel. [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) kehtestada tasu arvestamisele kohaldatavad koefitsiendid, mis katavad täielikult või osaliselt riigi õigusabi kulud.
[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]
- (3) Advokaat esitab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud taotluse kohtumenetluses igas kohtuastmes ja kriminaalasja kohtueelses menetluses ning väärteoasja kohtuvälises menetluses kolme kuu jooksul pärast riigi õigusabi toimingu tegemist, kuid hiljemalt vastava menetluse lõpus. Muu riigi õigusabi osutamise korral esitatakse taotlus kolme kuu jooksul pärast õigusabi osutamise lõpetamist.
[RT I, 22.12.2020, 34- jõust. 01.01.2021]
- (4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud taotluse vormi kehtestab advokatuuri juhatus. Advokaat on kohustatud esitama käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud taotluse elektrooniliselt, välja arvatud valdkonna eest vastutava ministri poolt kehtestatud juhtudel ja korras. [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) kehtestada taotluse esitamise tingimuste ja viisi kohta täpsemad nõuded ja korra.
[RT I, 14.03.2011, 3- jõust. 24.03.2011]

(5) Taotluse vormi kasutamine ja selle esitamise korra järgimine on advokaadile kohustuslik. Taotlus jäetakse läbi vaatamata, kui riigi õigusabi tasu suuruse ja kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramiseks ei esitata vormikohast taotlust, taotluses ei ole märgitud kõiki käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt nõutud andmeid või kui taotlust ei esitata kehtestatud korras.

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(6) Riigi õigusabi tasu suurus ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatus määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 21 lõikes 3 nimetatud tasude ja kulude korra alusel, mis kehtis vastava tasu maksmise või kulu hüvitamise aluseks oleva toimingute tegemise ajal.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

(7) Kohus, uurimisasutus või prokuratuur kontrollib advokaadi taotluse õigsust ja põhjendatust ning määrab selle alusel kindlaks riigi õigusabi osutamiseks kulutatud põhjendatud aja, riigi õigusabi osutamiseks tehtud põhjendatud toimingud, riigi õigusabi osutamise eest advokaadile makstava põhjendatud tasu ja riigi õigusabi osutamisel kantud vajalikud hüvitamisele kuuluvad kulud. Riigi õigusabi tasu suuruse ja kulude hüvitamise ulatus määratakse advokaadi taotluse alusel kindlaks kohtumenetluse igas astmes ning kriminaalasja kohtueelses menetluses ja vääртеoasja kohtuvälises menetluses kolme kuu jooksul arvates taotluse kättesaamisest seda lahendava kohtu, uurimisasutuse või prokuratuuri poolt, kuid hiljemalt vastava menetluse lõpus. Muu riigi õigusabi osutamise korral määratakse riigi õigusabi tasu suurus ja kulude hüvitamise ulatus kindlaks kolme kuu jooksul taotluse esitamisest arvates.

[RT I, 01.03.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

§ 23. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude kindlaksmääramise kord

(1) Kohtumenetluse käigus riigi õigusabi andmisel määrab asja menetlev kohus riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kindlaks asjas tehtud kohtuotsuses või kohtumääruses või jätab need kindlaksmääramiseks tsiviilkohtumenetluse seadustikus ettenähtud menetluskulude kindlaksmääramise korda järgides.

[RT I, 22.12.2020, 34- jõust. 01.01.2021]

(1¹) Määruse, millega määratakse kindlaks riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud, kuid millega ei lahendata kohtuasja sisuliselt, võib kõgu kohtumenetluse vältel igas kohtuastmes teha kollegiaalse kohtukoosseisu liige, kes ei ole rahvakohtunik, ainuisikuliselt.

[RT I, 01.03.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

(2) Väljaspool kohtumenetlust määrab maakohus või halduskohus riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kindlaks hagita menetluses või halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

[RT I, 22.12.2020, 34- jõust. 01.01.2021]

(3) Uurimisasutus või prokuratuur määrab riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kindlaks kriminaalmenetluse seadustikus ettenähtud korda järgides.

(4) Advokaatuuril on õigus tsiviil- ja haldusasjas tehtud riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramise kohtulahendi peale edasi kaevata kohtumenetlust reguleerivates seadustes sätestatud korras.

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

§ 24. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamaksmine

(1) Kohtulahendi, uurimisasutuse või prokuratuuri määruse alusel riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamaksmist riigi õigusabi osutanud advokaadile korraldab advokaatuur. Kahtluse korral kohustub advokaatuuri juhatus kontrollima riigi õigusabi tasu ja kulude põhjendatust. Advokaatuuril on õigus nõuda riigi õigusabi tasu ja kulude põhjendatuse hindamiseks selgitusi advokaadilt, riigi õigusabi saajalt, kohtult, uurimisasutuselt ja prokuratuurilt ning tutvuda asja materjalidega. Kohtulahend, uurimisasutuse või prokuratuuri määrus ei vabasta advokaati vastutusest riigi õigusabi tasu suuruse ja riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatuse kindlaksmääramise taotluses valeandmete või selgelt põhjendamatute andmete esitamise eest.

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(2) Advokaat ei või nõuda riigi õigusabi osutamise eest tasu isikult, kellele ta asjas õigusteenust osutas.

5. peatükk

RIIGI ÕIGUSABI TASU JA RIIGI ÕIGUSABI KULUDE HÜVITAMINE

§ 25. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamine

(1) Pärast isikule õigusteenuse osutamise lõpetamist määrab kohus käesoleva seaduse §-s 23 ettenähtud korda järgides kindlaks riigi õigusabi saaja kohustuse hüvitada riigile täielikult või osaliselt advokaadile määratud tasu ja kulud kuni nende põhjendatud ja vajalikus ulatuses.
[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(2) Riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse täpse suuruse ja hüvitamise üksikasjaliku korra määrab kohus kindlaks riigi õigusabi andmise otsustamisel käesoleva seaduse § 16 kohaselt kindlaksmääratud hüvitamiskohustuse ulatust ja hüvitamise korda ning temalt nõutud ettemaksu arvestades.

(3) Riigi õigusabi saaja majandusliku seisundi või maksevõime olulise muutumise korral võib kohus riigi õigusabi saaja või Rahandusministeeriumi või tema valitsemisalas oleva valitsusasutuse taotlusel käesoleva seaduse § 14 lõigetes 1–3 või § 13 lõikes 5 nimetatud asjaolusid arvestades muuta enne õigusteenuse osutamist kindlaksmääratud riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustuse ulatust või hüvitamise korda.

(4) Kriminaal- ja väärteomenetluses riigi õigusabi saanud isik hüvitab riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud kriminaalmenetluse seadustikus ettenähtud korras.

§ 26. Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude sissenõudmine

(1) Isikult riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamõistmise otsuse või määruse saadab kohus valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga määratud asutusele.
[RT I, 28.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(2) Riigi õigusabi saanud isik, kellele on pandud käesoleva seaduse alusel kohustus hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud, või isik, kellelt on kohus välja mõistnud õigusabikulud, kuna poolele, kelle kasuks otsus tehti, oli antud riigi õigusabi, peab lahendi täitma selles märgitud tähtajal. Kui lahendis ei ole täitmise tähtaega märgitud, tuleb lahend täita 15 päeva jooksul selle jõustumisest arvates.

(3) Valdonna eest vastutava ministri käskkirjaga määratud asutus võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lahendi täitmisele saata, kui kohustatud isik ei ole otsust täitnud lahendis märgitud tähtajaks või tähtaja puudumisel 15 päeva jooksul lahendi jõustumisest arvates.
[RT I, 28.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

§ 27. Vabanemine kohustusest hüvitada riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud

(1) Riigi õigusabi saaja ei pea riigi õigusabi tasu ega riigi õigusabi kulusid hüvitama ning temale tagastatakse hüvitamiskohustuse täitmiseks tasutud ettemaks, kui:

1) tsiviilasja lahendamisel mõistetakse kohtukulud täielikult või osaliselt välja vastaspoolelt – selles osas, milles kohtukulud kannab vastaspool;

1¹) isikule määrati esindaja tsiviilasja hagita menetluses ilma isiku taotluseta;
[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

2) halduskohus rahuldab tema kaebuse täielikult või osaliselt – selles osas, milles kaebus rahuldatakse;

3) halduskohus lõpetab asja menetluse seoses kompromissi kinnitamisega;

[RT I, 23.02.2011, 3- jõust. 01.01.2012]

4) haldusorgan rahuldab tema vaide täielikult või osaliselt – selles osas, milles vaide rahuldatakse.

(2) Kriminaal- ja väärteomenetluses vabaneb riigi õigusabi saanud isik riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamise kohustusest kriminaalmenetluse seadustiku 7. peatükis ning väärteomenetluse seadustiku §-s 23 ja § 38 lõikes 1 ettenähtud alustel ja korras.

(3) Riigi õigusabi saaja ei vabane käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud asjaoludel riigi õigusabi tasu ega riigi õigusabi kulude hüvitamisest osas, milles advokaadile makstava tasu ja temale hüvitatavate vajalike kulude tekkimise põhjustas riigi õigusabi saaja poolt seadusliku takistusega kohtu või haldusorgani kutsel ilmumata jätmine või kohtu või haldusorgani nõude süüline täitmata jätmine, kui see oli seadusest tulenevalt kohustuslik.

§ 28. Hüvitamiskohustus majandusliku seisundi paranemise korral

(1) Kui riigi õigusabi saaja oli riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamisest täielikult või osaliselt vabastatud, välja arvatud käesoleva seaduse § 27 lõikes 1 või 2 ettenähtud alustel, ja tema majanduslik seisund või maksevõime viie aasta jooksul pärast riigi õigusabi osutamise lõpetamist oluliselt paraneb, kohustab riigi õigusabi andmise otsustanud kohus Rahandusministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutuse taotluse alusel isikut hüvitama riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud ühekorde maksena või osamaksetena.

(2) Riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamist ei nõuta, kui sissenõudmise kulud on eeldatavalt suuremad sissenõutavast summast või sellega võrdsed või riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamise nõude sissenõutavaks muutumisest on möödunud rohkem kui kolm aastat.

(3) Rahandusministeeriumil või valdkonna eest vastutava ministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutusel on õigus nõuda riigi õigusabi saanud isikult ja krediitiasutuselt lisatõendeid või andmeid tema majandusliku seisundi või maksevõime paranemise kohta viie aasta jooksul pärast riigi õigusabi osutamise lõpetamist. Järelepärimisele tuleb vastata Rahandusministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutuse määratud mõistliku tähtaja jooksul.

§ 29. Hüvitamiskohustus valeandmete esitamise korral

(1) Isikult, kes on riigi õigusabi taotlemisel teadvalt esitanud valeandmeid ja keda ei oleks õigete andmete esitamise korral täielikult või osaliselt vabastatud riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamise kohustusest, mõistab riigi õigusabi andmise otsustanud kohus Rahandusministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutuse taotluse alusel riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulud välja täies ulatuses.

(2) Lisaks riigi õigusabi tasule ja riigi õigusabi kuludele mõistab kohus valeandmeid esitanud isikult välja intressi kuus protsenti aastas riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude tasumata osa pealt arvatatuna alates riigi õigusabi osutajale tasu väljamaksmisest ja kulude hüvitamisest.

6. peatükk **RIIGI ÕIGUSABI RAHASTAMINE** **JA HALDUSJÄRELEVALVE**

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 30. Riigi õigusabi rahastamise põhimõtted

- (1) Riigi õigusabi osutamist rahastatakse riigieelarvest selleks eraldatud rahast.
- (2) Riik kindlustab piisavate vahendite eraldamise riigi õigusabi osutamiseks.
- (3) Advokaatur tagab, et riigi õigusabi osutamiseks ettenähtud raha hoitakse lahus advokaatuuri muust varast.

§ 31. Õigusnõustamise kättesaadavuse toetamine

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

(1) Üldise õigusnõustamise kättesaadavuse parandamiseks toetab riik riigieelarves ettenähtud vahendite piires käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud konkursi võitjat selleks, et ta tagaks abivajajatele kvaliteetse õigusabi andmise.

(2) Justiitsministeerium korraldab toetuse jagamiseks avaliku konkursi. Konkursi võitjaga sõlmitakse leping kuni viieks aastaks. Võitjaid võib olla üks või mitu.

(3) **Valdkonna eest vastutav minister** kehtestab määrusega:

- 1) õigusnõustamise sihtgrupi ja õigusvaldkonnad;
- 2) õigusnõustamise toetuse jagamise konkursi tingimused ja korra;
- 3) nõuded taotlusele ja toetuse taotlejale;
- 4) nõuded toetatavale õigusabile ja selle andmise korraldamisele;
- 5) riigieelarvest toetatava õigusabi vajaja omaosalusmäära;
- 6) nõuded toetuse saaja aruandlusele.

(4) Justiitsministeerium teostab järelevalvet käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kehtestatud määruses sätestatud nõuete ja toetuse saajaga sõlmitud lepingu täitmise üle. Kui toetuse saaja ei täida oma kohustusi, võib Justiitsministeerium teha temale ettekirjutuse, mille täitmise tagamiseks võib Justiitsministeerium määrata toetuse saajale sunniraha kuni 10 000 eurot asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Justiitsministeerium võib nõuda mittesihipäraselt kasutatud toetuse riigieelarvesse tagasi.

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

§ 32. Aruandlus ja advokaatuuri tegevuse haldusjärelevalve

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Advokaatur esitab Justiitsministeeriumile hiljemalt iga aasta 1. aprilliks ülevaate eelmisel kalendriaastal riigi õigusabi osutamisest ning riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude advokaatidele väljamaksmise kohta.

(2) Valdkonna eest vastutav ministervõib oma määrusega kehtestada riigi õigusabi osutamiseks eraldatud vahendite kasutamise aruandluse täpsema korra.

(3) Rahandusministeerium või valdkonna eest vastutava ministri määratud Rahandusministeeriumi valitsemisala asutus esitab Justiitsministeeriumile hiljemalt iga aasta 1. aprilliks ülevaate eelmisel kalendriaastal riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude hüvitamiskohustusega isikutelt sissenõudmise kohta. Ülevaate esitamise korra kinnitab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(4) Justiitsministeeriumil on advokatuuri poolt käesoleva seaduse alusel täidetavate ülesannete nõuetekohase täitmise järele valvamisel õigus:

1) saada advokatuurilt dokumente, mis käsitlevad riigi õigusabi osutamiseks eraldatud raha kasutamist ning riigi õigusabi tasu ja riigi õigusabi kulude väljamaksmist;

2) viia läbi advokatuuri majandustegevuse kontroll, et kontrollida riigi õigusabi osutamiseks eraldatud raha kasutamise otstarbekust ja sihipärasust;

[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

3) saada advokatuurilt muud teavet, mis on vajalik riigi õigusabi osutamiseks eraldatud raha kasutamise seaduslikkuse ja tõhususe järele valvamiseks.

7. peatükk

RAHVUSVAHELINE ÕIGUSABI

§ 33. Riigi õigusabi andmine seoses tsiviilasja menetlemisega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus ja muus vaidlusi lahendavas organ

(1) Eesti kodanik või Eestis elamisloa alusel viibiv isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 nõuetele, võib saada § 4 lõike 3 punktides 4, 7–9 ettenähtud riigi õigusabi seoses tema tsiviilasja menetlusega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus või muus vaidlusi lahendavas organ

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vaidluses riigi õigusabi andmisel kohaldatakse käesolevat seadust, arvestades käesoleva peatüki erisusi.

(3) Taotlus käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi saamiseks esitatakse Harju Maakohtusse.

(4) Taotluse ja sellele lisatavad dokumendid võib esitada eesti või inglise keeles.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 34. Tõlkeabi seoses tsiviilasja menetlemisega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus ja muus vaidlusi lahendavas organ

(1) Lisaks käesoleva seaduse §-s 33 ettenähtud riigi õigusabile võib Eesti kodanik või Eestis elamisloa alusel viibiv isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 nõuetele, saada tõlkeabi § 33 lõikes 1 nimetatud vaidluses õigusabi taotlemiseks Euroopa Liidu liikmesriigis, mille kohtu või muu vaidlusi lahendava organi pädevuses on tema tsiviilasja lahendamine.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tõlkeabi seisneb Euroopa Liidu liikmesriigis õigusabitaotlusi lahendavale organile esitatava õigusabitaotluse ning sellele lisatavate vajalike taotlust põhjendavate dokumentide tõlkimises sellisesse võõrkeelde, milles vastava liikmesriigi asjaomased organid õigusabitaotlusi menetlevad.

§ 35. Õigusabitaotluste edastamine

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(1) Riigi õigusabi saamiseks seoses tsiviilasja menetlusega Euroopa Liidu liikmesriigi kohtus või muus vaidlusi lahendavas organ

(2) [Kehtetu -RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(3) [Kehtetu -RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(4) [Kehtetu -RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(5) [Kehtetu -RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(6) [Kehtetu -RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 36. Riigi õigusabi välisriigi ametliku dokumendi täitemenetluses

(1) Käesoleva seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud isik võib käesolevas seaduses ettenähtud korras saada § 4 lõike 3 punktis 7 nimetatud riigi õigusabi seoses Eestis tunnustatava välisriigi ametliku dokumendi täitmisega Eestis.

(2) Taotlus käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi saamiseks esitatakse käesoleva seaduse § 10 lõike 3 kohaselt.

(3) Taotluse ja sellele lisatavad dokumendid võib esitada eesti või inglise keeles.

§ 37. Riigi õigusabi andmine Euroopa Inimõiguste Kohtusse pöördumiseks

(1) Eesti kodanik või Eestis elamisloa alusel viibiv isik, kes vastab käesoleva seaduse § 6 lõike 1 nõuetele, võib käesolevas seaduses ettenähtud korras saada riigi õigusabi kaebusega Euroopa Inimõiguste Kohtusse pöördumiseks kuni võimaluse tekkimiseni taotleda õigusabi Euroopa Inimõiguste Kohtult, kui tema kaebuse aluseks oleva inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni või selle juurde kuuluvate ja Eesti suhtes siduvate lisaprotokollide väidetava rikkumise on toime pannud Eesti riik.

(2) Taotlus käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi saamiseks esitatakse käesoleva seaduse § 10 lõike 3 kohaselt.

(3) Maakohus keeldub käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel riigi õigusabi andmisest, kui ta leiab, et esitatav kaebus ei oleks inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 35 kohaselt vastuvõetav.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 37¹. Riigi õigusabi osutamine nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülapidamiskohustuste küsimustes alusel

(1) Riigi õigusabi andmisel nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülapidamiskohustuste küsimustes alusel toimivas menetluses kohaldatakse käesolevas seaduses riigi õigusabi andmise kohta sätestatud üksnes ulatuses, milles nimetatud määruses ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruses sätestatud keskasutuse ülesandeid täidab Justiitsministeerium.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse alusel peab õigustatud isikule andma tõlkeabi, siis määrab kohus tõlkeabi andma eelkõige vandetõlgi. Tõlgile kohaldatakse käesolevas seaduses advokaadi kohta sätestatud, arvestades seejuures tõlkeabi erisusi.
[RT I, 14.03.2011, 2- jõust. 18.06.2011]

§ 37². Riigi õigusabi osutamine Haagi laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise konventsiooni alusel

(1) Riigi õigusabi andmisel Haagi laste ja teiste pereliikmete elatise rahvusvahelise sissenõudmise konventsiooni (ELT L 192, 22.07.2011, lk 51–70) alusel toimivas menetluses kohaldatakse käesolevas seaduses riigi õigusabi andmise kohta sätestatud üksnes ulatuses, milles nimetatud konventsioonis ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud konventsioonis sätestatud keskasutuse ülesandeid täidab Justiitsministeerium.
[RT I, 31.12.2014, 1- jõust. 10.01.2015]

8. peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 38. Seaduse kohaldamine ettevõtjale, kelle tegevusalaks on õigusteenuse osutamine

(1) Advokatuuriseaduse § 23 lõike 1 nõuetele vastav isik, kelle suhtes ei esine advokatuuriseaduse § 27 lõike 1 punktides 1–3 ja 5–7 nimetatud asjaolusid ning kes pärast õigusteaduse akadeemilise õppe riiklikult tunnustatud õppekava täitmist ja vahetult enne advokatuuri astumist on vähemalt kolm aastat järjest osutanud õigusteenust äriregristrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjana või äriühingu kaudu, mille tegevusala on õigusteenuse osutamine ja mille aktsionäriks või osanikuks ta on, võetakse pärast vandeadvokaadi vanemabi eksami sooritamist vandeadvokaadi vanemabina advokatuuri liikmeks. Taotlus käesoleva paragrahvi alusel advokatuuri võtmiseks tuleb advokatuuri juhatasele esitada hiljemalt 2005. aasta 1. septembriks.

(2) Käesoleva paragrahvi kohaselt advokatuuri liikmeks võetud isik võib vandeadvokaadiga samadel alustel osutada õigusteenust ja olla advokaadibüroo pidaja.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isik, kes on sooritanud vandeadvokaadi vanemabi eksami, kaotab õiguse vandeadvokaadiga samadel alustel osutada õigusteenust ja olla advokaadibüroo pidajaks, kui ta kahe aasta jooksul advokatuuri astumisest arvates ei soorita vandeadvokaadi eksamit. Vandeadvokaadi eksamit ei saa sooritada enne ühe aasta möödumist isiku vandeadvokaadi vanemabina advokatuuri liikmeks võtmisest arvates.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel advokatuuri astunud isik peab hiljemalt kahe kuu jooksul, advokatuuri astumisest arvates, esitama äriregistri pidajale avalduse äriühingu, mille kaudu ta õigusteenust osutab, ümberkujundamiseks advokaadiühinguks. Ümberkujundatava äriühingu suhtes kohaldatakse advokatuuriseaduse § 54 lõikes 1 sätestatud alates 2007. aasta 1. jaanuarist. Vandeadvokaadiga advokatuuriseaduse § 54 tähenduses on võrdsustatud käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel advokatuuri astunud vandeadvokaadi vanemabi.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel advokatuuri liikmeks astujad peavad kuue kuu jooksul, advokatuuri astumisest arvates, viima oma tegevuse kooskõlla advokatuuriseaduse §-ga 82¹.

(6) Käesoleva paragrahvi alusel advokatuuri astunud advokaadibüroo pidaja suhtes kohaldatakse advokatuuriseaduse §-s 48 advokaadi kutsekindlustuse kohta sätestatud alates 2006. aasta 1. jaanuarist.

(7) Käesoleva paragrahvi alusel tehtavate muudatuste äriregistrisse kandmist riigilõivuga ei maksustata.

§ 38¹. Tasude ja kulude korra kohaldamise erisus

Kui enne 2016. aasta 1. augustit osutatud riigi õigusabi tasu maksmiseks ja kulude hüvitamiseks ei ole riigi õigusabi tasu suurust ega riigi õigusabi kulude hüvitamise ulatust kindlaks määratud, kohaldatakse nende kindlaksmääramisele käesoleva seaduse 2016. aasta 1. augustil jõustunud redaktsiooni § 21 lõike 3 alusel kehtestatud tasude ja kulude korda.

[RT I, 22.06.2016, 21- jõust. 01.08.2016]

§ 38². Seaduse kohaldamine õigusnõustamise kättesaadavuse toetamise lepingutele

Käesoleva seaduse § 31 lõiget 4 ei kohaldata enne nimetatud sätte jõustumist sõlmitud õigusnõustamise kättesaadavuse toetamise lepingutele.

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

§ 38³. Õigusnõustamise kättesaadavuse toetamise lepingute pikendamine

Valdkonna eest vastutav minister võib käesoleva paragrahvi jõustumise ajal kehtivaid õigusnõustamise kättesaadavuse toetamise lepinguid pikendada kuni uue konkursi raames konkursi võitjaga lepingu sõlmimiseni.

[RT I, 28.12.2016, 14- jõust. 07.01.2017]

§ 39.–§ 48.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 49. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2005. aasta 1. märtsil.

(2) Käesoleva seaduse §-d 33–35 jõustuvad 2004. aasta 30. novembril, välja arvatud osas, milles riigi õigusabi taotletakse väljaspool kohtumenetlust. Väljaspool kohtumenetlust rahvusvahelistes vaidlustes riigi õigusabi taotlemisele kohaldatakse käesolevat seadust alates 2006. aasta 30. maist.

¹Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.03.2017, lk 6–21).

[RT I, 04.01.2019, 12- jõust. 14.01.2019]